

Паушак Іван
здобувач вищої освіти спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»,
Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.**,
д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Поглиблення процесів глобалізації та ринкової трансформації економіки, загострення соціальних та екологічних проблем вимагає від органів влади швидко реагувати на зміни, що відбуваються, здійснювати пошук адекватних інструментів, механізмів та методів забезпечення сталого розвитку регіонів та міст. Особливо це стосується великих міст, які є центрами регіонального розвитку і суттєво впливають на подальший розвиток країни в цілому. Одним з найефективніших інструментів реагування на зміни та регулювання економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць є стратегічне планування.

Аналіз літературних джерел та дослідження автора показали, що теорія стратегічного планування і управління розвитком міста в Україні перебуває на стадії формування. Базові поняття, моделі, схеми та етапи планування, що використовуються в сучасній практиці, запозичені з теорії планування розвитку організацій, основи якої було закладено ще у 60-х роках минулого століття. Найбільш потужними зарубіжними школами дослідження стратегічного планування є американська та канадська. В Україні дослідження проводяться в напрямку побудови теоретичних моделей організаційної структури міст як складних систем та їх оптимізації через пошук шляхів досягнення стратегічних цілей розвитку[1].

Поглиблення процесів глобалізації та ринкової трансформації економіки, загострення соціальних та екологічних проблем вимагає від органів влади швидко реагувати на зміни, що відбуваються, здійснювати пошук адекватних інструментів, механізмів та методів забезпечення сталого розвитку регіонів та міст. Особливо це стосується великих міст, які є центрами регіонального розвитку і суттєво впливають на подальший розвиток країни в цілому. Одним з найефективніших інструментів реагування на зміни та регулювання економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць є стратегічне планування.

У процесі дослідження встановлено, що до особливостей стратегічного планування економічного розвитку міста належать:

- підхід до нього як до відносно автономної територіально-економічної системи і частини господарського комплексу країни, тісно взаємопов'язаної з територією, що його оточує;

- системність, ієрархічність, стохастичність і багатofункціональність; різноваріантність шляхів вирішення поставлених проблем і способів досягнення окремих цілей. Така структура забезпечує гнучкість плану за умов невизначеності майбутнього і ймовірності настання ризиків різного походження[2].

Вважаємо, що особливістю стратегічного планування економічного розвитку міста є використання маркетингу міста, який передбачає, як зробити місто найбільш привабливим для життєдіяльності, виробництва та інвесторів, і засоби реалізації цієї привабливості, забезпечуючи тим самим приплив інвестицій і економічне зростання. Серед факторів маркетингу міста важливу роль відіграє архітектура, соціально-виробнича інфраструктура, розвиток інноваційних підприємств тощо.

Аналіз наукової літератури також дав змогу дійти висновку, що більш широке впровадження в практику ідей стратегічного планування має передбачати тісну співпрацю всіх зацікавлених сторін, створення в органах управління спеціальних підрозділів щодо координації роботи зі стратегічного

планування та встановлення зв'язків і відносин підрозділів стратегічного управління розвитку міст з внутрішніми підрозділами державних адміністрацій та виконкомів, які беруть участь у цьому процесі. Напрямки вдосконалення роботи в цій сфері визначаються необхідністю подальшої адаптації теорії стратегічного планування розвитку організацій, яка використовується в сучасному муніципальному менеджменті, до рівня територіальних громад. З метою усунення певних недоліків стратегічного планування необхідно також поглибити теорію і систематизувати методологію управління розвитком міста та забезпечити своєчасне і регулярне надходження інформаційних, фінансових, матеріальних та інших ресурсів для активізації діяльності органів місцевого самоврядування з розробки стратегій розвитку міст[3-4].

При стратегічному плануванні вирішуються завдання, які визначають характер економічних перетворень, стійкість економіки, рівень життя населення тощо. При цьому кінцевий результат не є строго фіксованим, а розміщений у певній зоні із заданими за величиною і часом граничними межами. Враховуючи відносно тривалий час, складність об'єкта, що розглядається, і в зв'язку із цим невизначеність багатьох показників, стратегічне планування значною мірою виконує функції активного прогнозу із застосуванням відповідних методів прогнозування при його розробці.

Аналіз демографічного розвитку міста показує, що демографічна криза, яка проявляється у погіршенні якісних і кількісних характеристик населення, охопила всі регіони України, в тому числі м. Дунаївці, де вона набула гострої форми. До позитивних факторів демографічної ситуації в місті слід віднести: високий порівняно з іншими регіонами рівень життя, найкращі в Україні умови проживання, найбільший попит на робочу силу; до негативних – скорочення природного приросту населення, перевищення смертності над народжуваністю, старіння населення і скорочення його кількості у працездатному віці, наявність небажаної, в тому числі неконтрольованої міграції. Подолання негативних тенденцій в демографічному розвитку має передбачати такі стратегічні напрями в соціально-демографічній політиці: стимулювання народжуваності, охорона та

збереження здоров'я дітей, сприяння підвищенню добробуту сімей та молоді, нейтралізація факторів, що зумовлюють підвищення смертності; регулювання міграційних процесів[5].

У процесі аналізу економічного потенціалу міста необхідно значну увагу приділяти оцінці людського фактору, а саме трудового потенціалу. Вважаємо, що трудовий потенціал на сучасному етапі розвитку технологій визначається далеко не лише чисельністю економічно активного населення, а передусім, його професійно-кваліфікаційним рівнем, розподілом за галузевою структурою зайнятості, рівнем мобільності робочої сили, статевовіковим складом у працездатному віці тощо.

Список використаних джерел

6. Бабаєв В.М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти.-Х.: Вид-во ХарІ НАДУ «Магістр», 2004. – 204с.
7. Бакуменко В.Д. Формування державно–управлінських рішень: Проблематика теорії, методології і практики: Моногр. – К.: Вид–во УАДУ, 2000. – 328 с.
8. Чикуркова А.Д. Міжнародний досвід оцінки ефективності публічного управління. Наука і освіта в інтелектуально-інноваційному розвитку суспільства»: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (16-17 травня 2019 року). Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. С. 205-207
9. Чикуркова А.Д., Бочкарьова О.В. Наукові підходи до визначення ефективності публічного управління. Сучасні напрями та перспективи розвитку агро- та електроінженерії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. С. 112-114.
10. Чикуркова А.Д. Формування і регулювання соціально-трудових відносин в Україні. Економіка АПК. 2005. №1. С. 111-116.